

COP29: LA COP DEL FINANÇAMENT CLIMÀTIC

Observatori del Deute en la Globalització

ODG

OBSERVATORI DEL DEUTE
EN LA GLOBALITZACIÓ

Amb el suport de:

Co-funded by
the European Union

LA COP DEL FINANÇAMENT CLIMÀTIC

De l'11 al 22 de novembre tindrà lloc la 29a Conferència de les Nacions Unides sobre el Canvi Climàtic, enguany a Bakú, Azerbaidjan. L'Observatori del Deute en la Globalització en farem seguiment des de Bakú i des de Barcelona.

Aquesta COP està marcada per un context internacional convuls i tensionat, per l'escalada bèl·lica a l'Orient Mitjà i la perpetuació de la guerra d'Ucraïna, així com la guerra civil del Sudan, entre d'altres. Mentre que les greus conseqüències de la DANA al País Valencià han servit de recordatori de la urgència d'actuar davant l'emergència climàtica pels dirigents europeus, la victòria d'un negacionista climàtic com Donald Trump a les eleccions dels EUA [plana com una ombra](#) sobre aquesta COP. Si bé la delegació del país nord-americà que hi participa ho farà sota l'administració de Biden, a partir del gener quan s'oficialitzi el canvi de govern el més probable és que es desfaci qualsevol avenç a què s'hagi arribat. De fet, Trump ja ha anunciat la seva intenció de retirar el país de l'Acord de París i de la CMNUCC, així com d'incrementar l'extracció de combustibles fòssils als EUA.

Què està en joc en aquesta COP?

Malgrat sembla que la COP d'enguany serà menys mediàtica que l'anterior, no per això serà menys important. La seva importància rau, essencialment en dos motius: **l'actualització de les Contribucions determinades a nivell nacional (NDC, per les seves sigles en anglès) i la concreció d'acords sobre el finançament climàtic.**

Segons l'Acord de París, abans del febrer de 2025 els països han d'actualitzar les Contribucions determinades a nivell nacional (NDC), és a dir, els plans de cada país per reduir emissions i adaptar-se als efectes de la crisi climàtica. També s'establia a l'Acord de París, el compromís per mantenir una temperatura mitjana mundial molt per sota dels 2°C respecte els nivells preindustrials i limitar l'augment de la temperatura a 1,5°C. Justament aquests dies [s'han fet públics els resultats de Copernicus](#), que ha avançat que el 2024 serà el primer any en què l'escalfament global superi els 1,5°C respecte l'època preindustrial (1850-1900). Concretament s'estima que [el 2024 acabi amb un escalfament per sobre dels 1,55°C](#), superant els 1,48°C del 2023. És essencial, doncs, l'actualització dels plans de cada país (NDC) perquè la seva ambició millori.

Alhora, per possibilitar una major ambició dels plans és clau posar a disposició recursos econòmics perquè aquests es puguin desenvolupar. Precisament també a l'Acord de París s'establia que abans del 2025 els països hauran d'acordar un Nou Objectiu Col·lectiu Quantificat (o NCQG, per les seves sigles en anglès). Aquest serà, com apuntàvem, un dels temes crucials d'aquesta edició.

Fins ara, si es parlava de finançament climàtic, es referien als famosos 100.000 milions de dòlars que els països de l'Annex I havien de pagar anualment als països empobrits per fer front a l'emergència climàtica. És a dir, l'objectiu col·lectiu que es va fixar a la COP15, a Copenhaguen el 2009 i que suposadament s'havia d'aplicar a partir del 2020. L'objectiu col·lectiu dels 100.000 milions de dòlars anuals entre el 2020 i el 2025 no es va començar a assolir fins el 2022. A més d'ésser [una xifra arbitrària proposada pels líders del Nord Global](#), alguns països i observadors [han criticat l'accessibilitat i la qualitat d'aquests 100.000 dòlars](#) lliurats de manera tardana.

Es calcula que **els països necessitaran entre 5 i 6,9 bilions de dòlars des d'ara fins a 2030 per poder complir amb els seus compromisos climàtics**, és a dir, compromisos d'adaptació i mitigació. Alhora, a l'[Informe del Comitè Permanent de Finances](#) s'expressa que les dades s'han recollit dels informes nacionals i que aquests poden ser incomplets per falta d'eines o capacitats disponibles per calcular els costos de les necessitats. Per tant, és probable que les necessitats reals siguin superiors i que aquestes vagin incrementant a mesura que s'agreugin els efectes de la crisi climàtica.

Així doncs, com a mínim, l'acord en el marc del Nou Objectiu Col·lectiu Quantificat hauria de ser arribar al bilió de dòlars de finançament públic per any (és a dir, 1 trillion en anglès) lliurat pels països enriquits perquè els països empobrits puguin cobrir les necessitats de mitigació, adaptació i pèrdues i danys i així poder avançar cap a unes transicions justes.

Durant aquests dies també hi haurà debat sobre qui posa els diners sobre la taula. Si una cosa està clara pels països del Sud Global i per la societat civil és que els països enriquits haurien de pagar el deute històric, colonial, ecològic i climàtic acumulat durant tots aquests anys. [No és una qüestió d'ajuda, sinó de reparacions](#) davant les crisis climàtica i ecològica ocasionades, d'acord amb el Principi de Responsabilitats Comunes però Diferenciades i les Capacitats Corresponents.

Alhora, no només es tracta d'una qüestió de quantitats sinó també de la qualitat del finançament. Un finançament de qualitat ha de ser públic, anticipat, accessible, transparent, just, revisable i en forma de subvencions i no de préstecs que generin més deute.

Segurament tornarem a sentir dir que hi ha una bretxa de finançament i que per aquest motiu cal obrir la porta al finançament privat. Apostar per un finançament climàtic públic, però, és una qüestió de voluntat política. El finançament privat sol ser molt variable i busca obtenir un rèdit econòmic, pel que és poc probable que s'adreci a finançar mesures d'adaptació i encara molt menys probable, les pèrdues i danys. A més, se sol lliurar en forma de préstecs que agreugen la situació de deute extern en què es troben molts països¹.

Per això és clau que els països enriquits posin a disposició finançament

¹ Segons el [Global Sovereign Debt Monitor](#), publicat l'abril de 2024, actualment 130 països del Sud Global es troben en una situació com a mínim lleugerament crítica pel que fa al deute.

públic. Com es pot obtenir aquest finançament? Doncs bàsicament a través d'una transformació del sistema financer internacional amb per exemple, 1) la implementació de mesures per avançar cap a la justícia fiscal i 2) mitjançant la reorientació de la despesa pública.

1. Un exemple de mesura per avançar cap a la justícia fiscal és la implementació de la fiscalitat progressiva: és a dir, pagar més o menys en funció de la renda així com dels beneficis². Una altra mesura clau són els impostos als sectors altament emissors, com el sector dels combustibles fòssils, però també la indústria militar, les aerolínes o l'agroindústria corporativa. Fa pocs dies un [informe d'Oxfam Intermón](#) anunciava que els multimilionaris generen més emissions de carboni en 90 minuts que una persona mitjana durant tota la seva vida. D'aquesta manera, és indispensable que el Nou Objectiu Col·lectiu Quantificat reconegui [els principis de justícia fiscal i de qui contamina paga](#), en el marc de l'equitat i del Principi de les Responsabilitats Comunes però Diferenciades.

2. D'altra banda, es pot redirigir la despesa pública existent, per exemple, deixant de subvencionar la indústria fòssil o altres sectors altament contaminants i no essencials per la vida, mitjançant la democratització de la presa de decisions sobre l'economia. [Segons dades de l'Agència Internacional de l'Energia](#), les inversions globals en energia el 2024 superaran els 3 bilions, amb 2 bilions destinats a les renovables i a la infraestructura i 1 bilió als combustibles fòssils. Alhora, el 2023 la despesa militar mundial va augmentar fins a arribar a un [màxim històric de 2,44 bilions de dòlars](#).

Com ja hem avançat, també és clau que sigui un finançament públic basat en subvencions i no en préstecs, perquè:

1. Es tracta d'una qüestió de justícia davant les responsabilitats històriques;
2. Els préstecs poden alimentar el [cercle viciós del deute](#). A més de no disposar de diners per invertir en mesures de mitigació o adaptació a la crisi climàtica³, per fer front al deute extern els països sovint necessiten orientar la seva economia cap a l'exportació per poder obtenir moneda estrangera. Així, els països empobrits s'enfoquen en l'exportació de matèries primeres a preus baixos, que poden ser combustibles fòssils, minerals o monocultius com la soja o l'oli de palma. L'obtenció d'aquestes matèries primeres contribueix a agreujar la crisi climàtica i per tant, a haver de fer front a les pèrdues i danys que se'n deriven. Això novament alimenta la demanda de préstecs a uns interessos molt alts, pel que es torna a agreujar la situació d'endeutament extern.

Alhora, és essencial que en el Nou Objectiu Col·lectiu Quantificat s'estableixin subobjectius i compromisos de diner públic per a mitigació, adaptació i pèrdues i

2 És el que proposen campanyes com [#DiloConmigoAhora](#), que exposen que tenim els recursos necessaris per combatre la pobresa, frenar les desigualtats creixents i revertir el canvi climàtic, però que el que cal és gravar als súper-rics.

3 Segons [Debt Justice](#) (2021), els països empobrits destinen 5 vegades més diners al deute que a les mesures per fer front a l'emergència climàtica.

danys⁴, per possibilitar unes transicions justes que tinguin cura de la biodiversitat, així com un equilibri entre les accions davant el canvi climàtic, ja que actualment l'adaptació i les pèrdues i danys estan infra-finançades. En aquest sentit també és primordial [que s'exclouï el finançament de falses solucions](#) que són cares, objecte d'especulació i no és segur que funcionin, a part que busquen allargar la vida dels combustibles fòssils, com per exemple la captura i emmagatzematge de carboni o les tecnologies d'eliminació de carboni, entre d'altres.

Finalment, seria oportú poder fixar un termini de revisió del Nou Objectiu Col·lectiu Quantificat cada 5 anys, per poder actualitzar-lo d'acord amb les revisions del Balanç Global i dels plans dels països, les Contribucions determinades a nivell nacional (NDC).

De nou, la seu de la COP en el punt de mira

La localització de les COP és rotativa i enguany l'amfitrió és l'Azerbaidjan, un país denunciat per corrupció i vulneracions de drets humans. Igual que ja passava amb els Emirats Àrabs Units l'any passat, l'economia del país amfitrió depèn de l'extracció i exportació d'hidrocarburs. Això és problemàtic, ja que la presidència té un rol cabdal en el lideratge de les negociacions - ha de vetllar per fer complir l'agenda i els acords marcats. La persona escollida per exercir la presidència és Mukhtar Babayev, Ministre d'Ecologia i Recursos Naturals del país. Babayev havia treballat durant 26 anys per SOCAR, l'empresa nacional d'hidrocarburs. I a més, Roysnaf Sayar, el president de SOCAR, també forma part del [comitè organitzador de la COP29](#).

L'Azerbaidjan és una república presidencialista que ha estat governada per la mateixa família des de la seva independència de la Unió Soviètica. Ha estat denunciat nombroses vegades per vulneracions de drets humans sistemàtiques, l'empresonament polític de centenars de persones i el silenciament de qualsevol protesta de crítica amb el règim.

L'extracció de gas i de petroli representen el 48% del PIB i un 87% de les exportacions. Per tant, l'economia nacional és molt vulnerable i dependent de l'extracció de combustibles fòssils, cosa que es contraposa radicalment amb els objectius de la pròpia COP. es veu amenaçada per l'acció climàtica que permeti contenir l'increment de temperatura per sota d'1,5 graus de temperatura. A més, té plans d'increment del volum total d'exportació de gas i la Unió Europea n'és un dels principals interessats, i ja ha firmat acords de compromís al respecte: [duplicar el subministrament el 2027](#).

A banda, l'Azerbaidjan ha fet bandera de demanar "una treva global" ("A global truce for COP29") durant el mes que duri la cimera. Això hauria de permetre la participació

4 Existeix un debat sobre si és necessari un subobjectiu per a pèrdues i danys al Nou Objectiu Col·lectiu Quantificat (NCQG) si ja existeix el Fons de Pèrdues i Danys. La resposta és sí! L'any passat, el primer dia de la COP es va anunciar l'aprovació del Fons de Pèrdues i Danys però les promeses fetes fins ara (702 milions de dòlars) són realment insuficients davant els centenars de milers de milions de dòlars l'any que es necessiten per fer front a les pèrdues i danys (és a dir, quan ja ha passat el desastre, com el cas de la DANA a València). Avui els països tenen una oportunitat per comprometre noves quantitats pel Fons de Pèrdues i Danys. Alhora, un subobjectiu específic, de finançament públic i basat en subvencions pel finançament de pèrdues i danys a dins l'NCQG dotarà d'estructura i força al Fons.

de les 198 parts, encara que moltes es trobin involucrades i/o enfrontades en conflictes bèl·lics. Aquesta proposta és com a mínim controvertida, tenint en compte que dins les fronteres del país amfitrió hi ha una zona en conflicte des de fa dècades, a Nagorno-Karabakh, tocant a la frontera amb Armènia, que ha causat milers de morts i més de 100.000 desplaçats. El govern del país [ha estat acusat de neteja ètnica](#), però no reconeix el conflicte.

El qüestionament de la legitimitat de l'Azerbaidjan com a amfitrió s'ha vist accentuat per la denúncia de males pràctiques: gràcies a l'organització Global Witness, s'ha destapat que SOCAR pretén fer servir la COP29 per segellar acords amb inversors de la indústria fòssil. Aquests tipus de pràctiques ja van tenir lloc l'any passat, en què el president de la COP28 era també el director executiu d'ADNOC, l'empresa nacional energètica dels Emirats Àrabs, que va expandir significativament la seva activitat el 2023.

Per altra banda, la presència de lobbistes de la indústria fòssil tornarà a ser notícia enguany. L'any passat es va batre el rècord, amb més de 2400 persones acreditades vinculades al sector dels combustibles fòssils, com va exposar la campanya de Kick Big Polluters Out. A més, la UE i els seus Estats Membre van dur [més de 130 lobbistes fòssils en les seves delegacions oficials](#).

Així, una part de la societat civil ha renunciat a participar en una cimera que promet poc. Aquest és el cas de l'activista Greta Thunberg, que tampoc va assistir a la COP de l'any passat. De fet, fins i tot hi ha un país, Papua Nova Guinea, que [va anunciar a finals d'octubre que no participaria a la COP29](#), per denunciar la "inacció" i les "promeses buides" de les cimeres climàtiques.

L'Observatori a la COP29

Des de l'ODG farem seguiment de la COP29 des de Bakú i des de Barcelona. La nostra companya Bruna Cañada viatjarà a l'Azerbaidjan del 14 al 23 de novembre i la Clàudia Custodio en farà seguiment des de la nostra seu a Barcelona.

Contactes per entrevistes o consultes:

Bruna Cañada Roca

Tècnica en justícia financera a l'ODG
(Viatja a Bakú del 14 al 23 de novembre)

bruna.canada@odg.cat
+34 698 450 209

Claudia Custodio Martinez

Tècnica en justícia climàtica a l'ODG
(seguiment des de Barcelona)

claudia.custodio@odg.cat
+34 623 216 206

OBSERVATORI DEL DEUTE
EN LA GLOBALITZACIÓ

www.odg.cat